

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
ŽUPANIJSKO PRAVOBRANITELJSTVO

Primito	23.03.2021		
Opis	most		
01	01-9	306	2/

Broj: ŽP: 21/21
Široki Brijeg, 22.03.2021.godine

SKUPŠTINA ŽZH
n/r Predsjednika g. Ivan Jelčić

Predmet: Dostava Izvješća o radu za 2020. godinu.

U pravitku ovog akta dostavljamo Vam Izvješće o radu Županijskog pravobraniteljstva Županije Zapadnohercegovačke za 2020. godinu .

Prilog:
-Izvješće

S poštovanjem,

Županijski pravobranitelj
Mate Lončar v.r.

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
ŽUPANIJSKO PRAVOBRANITELJSTVO – ŠIROKI BRIJEG

Br: ŽP: 21/21

IZVJEŠĆE

o radu za 2020.godinu

ŠIROKI BRIJEG, ožujak 2021. godine

- U V O D -

Županijsko pravobraniteljstvo Široki Brijeg je samostalno tijelo Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu Županija), koje svoje zadaće obavlja sukladno Zakonu o pravobraniteljstvu u Županiji Zapadnohercegovačkoj, dakle sa ovlastima za poduzimanje mjera i pravnih sredstava radi pravne zaštite imovine i imovinskih interesa Županije, njezinih tijela i tijela koje nemaju svojstvo pravne osobe, a koja se financiraju iz proračuna Županije ili u odnosu na njih Županija obavlja osnivačka prava. Županijsko pravobraniteljstvo može zastupati i pravne osobe koje osniva Županija i koje se financiraju iz proračuna Županije, ukoliko je to predviđeno aktom o osnivanju pravne osobe i ako je to zastupanje moguće po pravilima postupka u kojem bi se vršilo zastupanje.

U obavljanju prednjih poslova zastupa Županiju i njena tijela, druga tijela i fondove pred nadležnim sudovima na području Županije kao i drugim sudovima izvan Županije, a odnose se na prednja tijela kao stranke u postupku.

Sukladno tome, zastupanje se odnosi na parnični postupak, ovršni postupak, postupak upravnih sporova, kazneni postupak, vanparnični postupak, druge postupke koje nemaju svojstvo stranačkog zastupanja (postupci davanja mišljenja u pogledu ispunjavanja obveza po čl.19. Zakona o pravobraniteljstvu, postupci davanja suglasnost na određene pravne poslove, te postupci unutarnjeg administriranja odnosno uprave ovoga pravobraniteljstva.

- P R E D M E T I U R A D U -

Po svim prednjim postupcima tijekom 2020. godine u radu je bilo ukupno **963** predmeta. Tijekom 2020.godine zaprimljeno je **416** novih predmeta, a u radu je bilo **547** neriješenih predmeta iz prethodnih godina. Tijekom godine riješeno je **369** predmeta, dok je ostalo neriješeno **594** predmeta.

Pregled predmeta po pojedinim oblastima:

Parnični postupak »P» zaprimljeno je **26** predmeta. Iz prethodnih godina bilo je **58** neriješenih predmeta, te je tako ukupno bilo **84** predmeta u radu, od kojih je **27** riješeno, a **57** ostalo neriješeno.

Ovršni postupak «I» tijekom 2020. godine zaprimljeno je **230** predmeta, iz prethodnih godina neriješen je **471** predmet, tako da je ukupno u radu bio **701** predmet, od kojih je **177** završenih, a **524** neriješenih predmeta.

U upravnom postupku «U» tijekom 2020. godine nije zaprimljen nijedan predmet, a iz prethodne godine nema neriješenih predmeta.

Vlastitih predmeta «ŽP» tijekom 2020.godine zaprimljena su **63** predmeta, iz prethodnih godina neriješena su **3** predmeta, dok je ukupno u radu bilo **66** predmeta, riješenih **63**, a neriješena **3**. Kod ovih predmeta nadležnost je vođenje upravne organizacije i administracije Županijskog pravobraniteljstva i drugih poslova vezanih za evidenciju vođenja poslova, te smo nastojali okončati sve zaprimljene predmete.

U 2020.godini ovom pravobraniteljstvu dostavljeno je 48 pismenih zahtjeva za davanje mišljenja, «M», neriješenih iz prethodnih godina je 0, ukupno u radu ima 48 predmeta, riješenih mišljenja ima 48, dok neriješenih mišljenja nema.

Kod ostalih predmeta «R» primljeno u 2020.godini je 49 predmeta, neriješeno iz prethodnih godina 15, ukupno u radu bilo je 64 predmeta, od toga riješeno je 54 predmeta, a neriješeno 10 predmeta.

Predmeti "SU" u 2020.godini nije bio zaprimljen niti jedan takav predmet.

U odnosu na zaštitu imovine i imovinskih interesa Županije i drugih tijela najvažniji je parnični postupak (P) u kojem postupku, uglavnom, Županija i druga županijska tijela se pojavljuju u svojstvu tuženika, gdje je tužbeni zahtjev u većini predmeta usmjeren na naplatu potraživanja odnosno dugovanja i naknadu štete, (kao i potraživanja plaća iz radnih odnosa), te tužbi radi utvrđenja i uknjižbe nekretnina, sve na teret proračuna Županije.

U 2020. godini ukupna vrijednost pravomoćno završenih parničnih predmeta u kojima je Županija Zapadnohercegovačka tužena iznosi 326.592,84 KM, od tog iznosa uspjeli smo obraniti ŽZH, odnosno onemogućiti da se iz proračuna isplati iznos od 150.766,40 KM neosnovanih potraživanja.

Izgubili smo parnične sporove u iznosu od 175.826,44 KM.

Navedena potraživanja protiv ŽZH odnose se na radne sporove, naknade štete, te dug po ugovornim obvezama.

Potrebno je istaći da na prednje izgubljeni iznos najviše se odnosi na predmete policijskih službenika MUP-a ŽZH, a vezano za potraživanja MIO/PIO doprinosa za osiguranje, te razlike plaća.

U ovom gore navedenom potraživanju su i obveze koje je ranije stvorila Županija ne plaćanjem po ugovorima za razne troškove, naknade štete, uplata doprinosa za mirovinsko-invalidsko osiguranje, te sporovi oko primanja u radni odnos.

Ukupna vrijednost utuženih potraživanja tijekom 2020.godine svih parničnih predmeta od kojih svi nisu pravomoćni, iznosi 4.122.425,35 KM.

U 2020. godini ukupna vrijednost pravomoćno završenih parničnih predmeta u kojima je Županija Zapadnohercegovačka tužitelj prema drugim fizičkim i pravnim osobama je 15.940,00 KM. Prednje se odnosi na tužbe radi isplate koncesijske naknade i radi utvrđenja.

Županijsko pravobraniteljstvo uspjelo je u sporovima u iznosu od 5.440,00 KM, a izgubljeno je 10.500,00 KM.

Što se tiče parničnih postupaka u izvješću za 2020. godinu primjećujemo da je malo pravomoćno završenih parničnih postupaka, najviše iz razloga nerada suda zbog korona virusa (COVID-19), te dijelom i zbog toga što smo imali značajan broj prvostupanjskih presuda većinom iz radnih sporova koje je Županijski sud ukinuo i vratio na ponovni postupak. U ovim postupcima radi se o tužbama djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova, a budući da nije isto stanje kao i prošle godine, radi donošenja novog Kolektivnog ugovora za djelatnike u Ministarstvu unutarnjih poslova ŽZH koji je stupio na snagu dana 02.12.2017.godine, postoji mogućnost tužbi od strane djelatnika MUP-a za period prije sklapanja predmetnog Kolektivnog ugovora.

U svezi problematike naknade štete iz kaznenih djela i oduzimanja protupravne imovinske koristi, kada je šteta element te protupravne imovinske koristi, bez obzira na odredbe kaznenog zakona FBiH-a, potrebno je istaći da je Županija Zapadnohercegovačka donijela svoj Zakon o oduzimanju nezakonito stečene imovine kaznenim djelom (N.N. ŽZH 24/15) kojim se uređuju uvjeti i postupak oduzimanja imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom u Županiji Zapadnohercegovačkoj, upravljanje privremeno i trajno oduzetom imovinom i utemeljenje mjerodavnog tijela za upravljanje oduzetom imovinom u Županiji. Sukladno prednjem, ističemo kako je ovo Pravobraniteljstvo zaprimilo samo jedan takav pravomoćan predmet.

Najbitnija odredba ovog Zakona glasi da sva imovina koja je trajno oduzeta prema ovom Zakonu postaje vlasništvo Županije. S tim da trebamo naglasiti da sudovi moraju početi primjenjivati prednji zakon i to na način da točno preciziraju koja je to oduzeta imovinska korist, te točno je naznačiti kako bi privremeno Povjerenstvo, a kasnije Agencija za oduzimanje nezakonito stečene imovine moglo adekvatno postupiti po istima.

Ponovno ističemo da sudovi u kaznenim predmetima u kojima se kao obilježje kaznenog djela pojavljuje imovinska šteta ili stjecanje protupravne imovinske koristi sve na štetu županije upućuju županiju u parnicu da dokazuje štetu što u većini slučajeva formalno jeste zakonito, ali je oportuno i neučinkovito jer bi sudovi u tim slučajevima, po mišljenju pravobraniteljstva, te okrivljenike trebali obvezati za naknadu štete (utaja poreza, drugi fiskalnih prihoda, za protupravnu imovinsku korist, naknadu materijalne štete na stvarima i sl.), a za eventualni višak imovinsko pravni zahtjev uputiti u parnicu, što dalje znači da nominalni iznosi utaje, imovinske koristi, šteta na stvarima, jeste u svakom slučaju minimalna šteta, a županija bi u parnici mogla ostvarivati naplatu zakonskih zateznih kamata, naknadu drugih vidova štete i slično.

Kazneni zakon sankcionira protupravne radnje koje su dovele do štetne posljedice, što znači da bez štetne posljedice nema kaznenog djela, osim u slučajevima gdje zakon propisuje kažnjavanje za pokušaj i slično.

No, u kaznenom postupku suci rješavaju predmete s aspekta kaznenog prava i ne mare za naknadu štete, iako bi mogli jer se u svim tim predmetima vrše vještačenja ili na drugi način dokazuje visina štete ili pribavljena protupravna imovinska korist, a pogotovu što se svi troškovi za rad sudova i plaće, isplaćuju iz proračuna Županije.

Kada je riječ o kaznenim djelima s aspekta neplaćanja javnih prihoda, ponovno naglašavamo značaj i ovlasti Porezne uprave, sukladno Zakonu o poreznoj upravi i Pravilniku o procedurama prisilne naplate javnih i drugih prihoda, koja može brže i efikasnije rješavati taj problem.

Dakle isti po donošenju rješenja imaju pravo zasnovati zakonsku hipoteku, zaplijeniti imovinu, vršiti prodaju imovine radi naplate u veoma kratkim rokovima, što je bitno radi naplate jer iz iskustva kod ovakvih utaja poreza obično akteri ne rade s tim firmama prodaju imovinu ili su izvršili preregistraciju firmi, a u mnogim slučajevima je riječ o fiktivnim firmama.

Nadalje, i ono što trebamo istaći odnosi se na upis nekretnina sukladno Zakonu o stvarnim pravima. Naime, čl. 361. Zakona o stvarnim pravima (Sl. Novine FBiH br. 66/2013 i 100/13) Županijsko pravobraniteljstvo moglo je pokrenuti postupak upisa prava vlasništva na svim nekretninama na području ŽZH, za koje smatra da bi ŽZH trebala biti vlasnik. Tu spadaju šume, pašnjaci, šumska zemljišta, poljoprivredna zemljišta i nekretnine koje su bile u vlasništvu bivših društvenih - državnih poduzeća, a koji nisu privatizirani.

Sukladno prednje rečenom, Skupština ŽZH je dana 05. lipnja 2018.godine donijela Odluku o utvrđivanju prava vlasništva nad nekretninama u korist ŽZH (N.N. ŽZH br. 11/18) temeljem koje je Županijsko pravobraniteljstvo podnijelo zahtjeve za uknjižbu prava vlasništva nad nekretninama objavljenim u prednjoj Odluci, kod nadležnih Zemljišno - knjižnih ureda.

Za općinu Grude i Grad Ljubuški svi podnešeni zahtjevi su pravomoćno odbijeni od strane Općinskog i Županijskog suda, te je izjavljena apelacija Ustavnom sudu BiH, koja još uvijek nije riješena. Dok je za Grad Široki Brijeg podnesen zahtjev ali isti još uvijek nije riješen, a za općinu Posušje isti je odbijen, zbog čega je uložena žalba Županijskom sudu Široki Brijeg, a koja također nije riješena.

Tijekom 2020.godine zaprimili smo nekoliko tužbi u kojima fizičke osobe traže utvrđenje na nekretninama, odnosno priznavanje prava vlasništva temeljem posjeda na nekretninama, a u kojima su sudovi zauzimali različite stavove. Zadnje dvije presude koje smo zaprimili od Općinskog suda Ljubuški, gdje su suci zauzeli stav kako se radi o imovini države BiH.

U svome radu ovo pravobraniteljstvo i u parničnim i ovršnim predmetima, često, da bi dokazao u konkretnom predmetu neke činjenice i da bi uspio u konačnici u sporu, mora predlagati provođenje raznih vještačenja, tako da od strane suda dobivamo naredbe da uplatimo troškove istih, koji znaju biti i do visine 1.000,00 KM, a koji su nužni za završetak određenog postupka, gdje nailazimo na otpor od strane Ministarstva financija, koji tvrde da ne mogu izvršiti konkretnu uplatu jer se radi o depozitnom računu suda!

Predlažemo ministarstvu financija da sukladno pozitivnim financijskim propisima iznađu rješenje ovoga problema, kako ovo pravobraniteljstvo ne bi imalo štetnih posljedica u svome radu.

Što se tiče **ovršnih predmeta** pokrenuli smo ovrhu po pravomoćnim presudama protiv gotovo svih dužnika, kao što smo uložili prigovore i žalbe protiv ovršnih postupaka pokrenutih protiv Županije Zapadnohercegovačke.

Mišljenja smo, kako sud u ovršnim postupcima postupa suprotno Zakonu o ovršnom postupku, a koji je predvidio da se ne mogu plijeniti stalna sredstva za rad Federacije, Županije, općine i javnog fonda, koja sredstva služe za obavljanje redovne djelatnosti.

Takva rješenja bez obzira na naše prigovore i žalbe potvrđuje Županijski sud, koja rješenja postaju pravomoćna i mogu ići ili idu na provođenje kod banke.

Također ističemo da u naplati troškova kaznenog postupka koje ovo Pravobraniteljstvo obavlja ima puno posla i troškova, te se gubi puno vremena i možemo reći da učinak takve naplate nije dovoljno efikasan. Problemi koji otežavaju završetak ovakvih postupaka vezani su za nedostatak potpunih podataka za ovršenike, kao što su adrese, JMBG, te imovinske kartice ovršenika i dr.

Ovo pravobraniteljstvo nailazi na velike otpore od strane Suda vezano za rješenja koja donose za utvrđivanje pristojbene obveze. Naime, mnoga rješenja nemaju potrebite podatke, a koji podaci su neophodni za pokretanje ovršnog postupka.

Smatramo da sud poznaje pravo, pa samim tim i činjenicu da su ovakva rješenja napodobna za ovrhu. Svako doneseno rješenje kojim se utvrđuje da je netko dužan platiti pristojbenu obvezu donosi se na temelju pravomoćne presude koja mora sadržavati bar osnovne elemente (generalije). Županijsko pravobraniteljstvo pokušalo je i dalje pokušava pronaći rješenje na način da sami pokušavaju doći do predmetnih podataka, međutim mnogi predmeti su već u

arhivi suda i to je praktički vrlo složen posao i pravobraniteljstvu je nemoguće doći do podataka tako da smo bili prinuđeni vraćati nepotpuna rješenja sudovima.

Što se tiče samog Zakona o sudskim pristojbama, većina ovih predmeta je u radu, većina nije završena, budući da je sam postupak naplate vrlo otežan.

Također ističemo da smo u svom radu zamijetili dosta predmeta gdje su pristojbeni obveznici strane fizičke i pravne osobe, a koja osobe bi trebale predujmiti troškove prije postupka, pa da se mogu naplatiti određeni troškovi, nažalost i tu su propusti, tako da je nemoguće pokrenuti ovršni postupak protiv istih, osim slanja opomene prema tim dužnicima.

Ovo pravobraniteljstvo se u ovim ovršnim postupcima susreće i sa drugim otežavajućim okolnostima, pa da ne nabrajamo posebno, ističemo jednu, a to je da nas sudovi obvezuju da mi plaćamo troškove provođenja ovršnog postupka, tako da gledajući sve ukupno, sve okolnosti vode na onemogućavanje, otežavanje i nezavršavanje u konačnosti samog ovršnog postupka.

Što se tiče naplate sudskih pristojbi u ovoj godini uspjeli smo naplatiti cca. 162.000,00 KM.

Radi razvidnog pregleda, pobrojani predmeti po navedenim parametrima su prikazani u slijedećoj tabeli:

Postupak	Primljeni u 2020.	neriješeno iz prethodnih godina	ukupno u radu	riješeno	neriješeno
« P » parnični predmeti	26	58	84	27	57
« I » ovršni predmeti	230	471	701	177	524
« ŽP » predmeti uprave pravobraniteljstvu	63	3	66	63	3
« R » ostali predmeti	49	15	64	54	10
« M » pravna mišljenja	48	0	48	48	0
« U » upravni predmeti	-	-	-	-	-
SU ovjera ugovora o otkupu stanova	-	-	-	-	-
UKUPNO:	416	547	963	369	594

Iz svega se može izvući zaključak u svezi organizacije rada ovog pravobraniteljstva da smo u dobroj mjeri ostvarili poslove iz svoje nadležnosti. Potrebno je istaći činjenicu da pravobranitelj ili zamjenici pravobranitelja za svaki predmet koji zastupa na sudu, od svih radnji u postupku, od odgovora na tužbu, pripremnog ročišta, glavne rasprave, te svih redovnih i izvanrednih pravni lijekova mora da bi uspio u parnici istraživati i prikupljati dokaze i činjenice, a što nam daje ulogu istražitelja, samom tom činjenicom naš je posao otežavajući i zahtjeva puno truda, rada, a pogotovo vremena, imajući u vidu činjenicu da svaku presudu moramo preuzeti osobno u sudovima.

Imajući u vidu ovu činjenicu smatramo da smo stručno i kvalitetno odradili sve poslove koji su se pojavili u radu, a o svim bitnim postupcima, pogotovo onima koji mogu imati utjecaj na proračun županije, pravovremeno su izvješteni Vladi i nadležna resorna ministarstva, s tim što se može uz sve ovo dodati iscrpni rad sa strankama s kojim po našem zakonu i nismo pozvani i morali uredovati.

Stručnu pravnu pomoć pružili smo svim ministarstvima i dr. tijelima uprave, školama, poduzećima, Zavodu za javno zdravstvo, itd. i svima koji su zatražili našu pomoć.

Pored pismenih mišljenja u složenijim pravnim stvarima za koje je trebalo proučavanje propisa i dokumentacije, ovo pravobraniteljstvo je dalo mišljenja iz različitih oblasti prava i to kroz savjetovanja u uredu, a u žurnim stvarima i putem telefona.

Isto tako smo davali pravno mišljenja za predmete za koje ne postoji obveza, te smo pomogli tijelima koja su nam se obratila za pomoć.

Smatramo potrebnim istaći da smo se trudili da sve bude u zakonskim okvirima vodeći računa o zaštiti imovine županije.

Dakle, za ovakve poslove Pravobraniteljstvu pored redovnog zastupanja na Sudu je potrebno duplo vrijeme (a što nama predstavlja najveći problem).

Da bi pravobraniteljstvo moglo normalno obavljati svoje zadaće i poslove te valjano zastupati u postupku, ubuduće je potrebna još bolja suradnja od strane nadležnih tijela Županije prvenstveno u pravodobnoj dostavi zatraženih podataka i dokumentacije koja se odnosi na konkretan predmet odnosno spor, a sve u interesu i cilju uspješnog rješavanja pravnih stvari.

Moramo naglasiti, da je izuzetno bitno ukoliko neko ministarstvo ili dr. tijelo uprave zaprime tužbu, žalbu, rješenje ili bilo koji drugi dokument na koji je bitno blagovremeno odgovoriti ili izjaviti pravni lijek, da nam se isti ubuduće odmah mora dostaviti kako bi ovo pravobraniteljstvo moglo pravodobno poduzeti konkretne pravne radnje u zadanim rokovima i bez puštanja istih.

Naime, procesnim zakonima su određeni rokovi i ročišta za predlaganje i izvođenje određenih dokaza kao i davanja pismenih očitovanja i odgovora na tužbu, te bi se zbog neblagovremenosti u dostavi traženih podataka i dokumentacije od nadležnih tijela moglo doći u situaciju da se određeni dokaz ne može predložiti i izvesti radi čega bi mogle nastupiti štetne posljedice gubitka spora što može imati i određen imovinski karakter.

Obzirom na sve veći priliv predmeta i povećanje obima poslova, u 2020. godini u Županijsko pravobraniteljstvo ŽZH imenovan je još jedan Zamjenik pravobranitelja, kao i stručni suradnik za ekonomsko financijske poslove, kako bi pravobraniteljstvo moglo i dalje stručno, kvalitetno i zakonito obavljati poslove propisane Zakonom o pravobraniteljstvu u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Također, ovo pravobraniteljstvo je krajem 2020. godine, pokrenulo proceduru oko raspisivanja javnog natječaja za prijem stručnog savjetnika za pravne poslove i praćenje sudske prakse, očekujemo da će se prednje realizirati u ovoj godini.

S obzirom na povećanje broja djelatnika, zatražili smo od Vlade jedan uredski prostor koji se nalazi u zgradi Reiffeisen banke na obilaznoj cesti, na istom katu gdje je smješteno i Županijsko pravobraniteljstvo, smatramo da će se udovoljiti našem zahtjevu, budući da nam je prednji ured neophodan za redovno i efikasno obavljanje poslova.

